

**НАУЧНЫЙ КРУГЛЫЙ СТОЛ
«СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ИЗМЕРЕНИЕ БЕЛАРУСИ»**

**НАВУКОВЫ КРУГЛЫ СТОЛ
«САЦЫЯЛЬНА-ЭКАНАМІЧНАЕ ВЫМЯРЭННЕ БЕЛАРУСІ»**

**THE SCIENTIFIC ROUND TABLE
«SOCIAL AND ECONOMIC DIMENSION OF BELARUS»**

У хвалях пераўтварэнняў канца 1980-х – пачатку 1990-х гг., ва ўмовах кардынальных змен у метадалогіі даследавання, нараджэння нацыянальнай канцэпцыі гісторыі і напісання нацыянальнага гістарычнага наратыву сацыяльна-эканамічная гісторыя Беларусі паступова саступіла свае пазіцыі гісторыі палітычнай. Пераасэнсаванне беларускага складніка ў гісторыі Вялікага Княства Літоўскага і Рэчы Паспалітай ажыўляла інтарэс да такіх аб'ектаў даследавання, як дзяржаўна-палітычны лад, знешняя палітыка, ваенная гісторыя, пакідаючы па-за ўвагай даследчыка сацыяльныя і эканамічныя адносіны ў Беларусі ў эпохі Сярэднявечча і ранняга Новага часу. Гэты працэс быў цалкам натуральны, кампенсаторны, дыктаваўся патрэбамі пераасэнсавання ролі і месца беларускай дзяржаўнасці ў гісторыі рэгіёна. Змяняюцца акцэнты гісторыка-геаграфічнага пазіцыянавання: Усходняя Еўропа пашыраецца да Цэнтральнай і Усходняй Еўропы, пры апісанні цывілізацыйнай прыналежнасці ўсё часцей аўтары ўжываюць катэгорыю «памежжа». Пакаленне вучоных, чый уклад у нацыянальны гістарычны наратыв яшчэ чакае свайго спецыяльнага даследавання, працавала ў рэчышчы накірунку, заснаванага на традыцыях гістарычных школ канца XIX – XX ст.

На кафедры гісторыі Беларусі старажытнага часу і сярэдніх вякоў гістарычнага факультэта БДУ 31 кастрычніка 2017 г. быў праведзены круглы стол на тэму «Сацыяльна-эканамічнае вымярэнне Беларусі», прысвечаны 150-годдзю з дня нараджэння Мітрафана Віктаравіча Доўнар-Запольскага і 85-годдзю з дня нараджэння Аляксандра Пятровіча Ігнаценкі. Удзел у пасяджэнні круглага стала прынялі супрацоўнікі і аспіранты гістарычнага факультэта БДУ, кафедры гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі Рэспубліканскага інстытута вышэйшай школы, супрацоўнікі Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь. Да абмеркавання былі прапанаваны некалькі магістральных напрамкаў: эканамічная гісторыя Беларусі ў працах М. В. Доўнар-Запольскага і А. П. Ігнаценкі, сацыяльна-палітычныя адносіны і барацьба за правы і вольнасці ў грамадстве, каланізацыя тэрыторыі Беларусі ў эпоху Сярэднявечча і ранняга Новага часу, гарады і гарадская прастора Вялікага Княства Літоўскага. Гэтыя праблемы знайшлі адлюстраванне ў паведамленнях удзельнікаў, ад-

нак увага засяроджвалася пераважна на ўнёску даследчыкаў і навуковых школ у гістарыяграфію сацыяльна-палітычных працэсаў.

У прывітальных словах дэкан гістарычнага факультэта А. Г. Каханоўскі і загадчык кафедры гісторыі Беларусі старажытнага часу і сярэдніх вякоў П. І. Брыгадзін адзначылі, што беларуская школа сацыяльна-эканамічнай гісторыі, якая паўстала не без удзелу М. В. Доўнар-Запольскага, прайшла складаны шлях праз 1920–30-я гг. і знайшла свой працяг у даследаваннях выкладчыкаў БДУ ў 1950–80-я гг. на кафедры гісторыі Беларусі. Падрыхтоўка даследчыцкіх кадраў і асобных прац вялася таксама пад навуковым кіраўніцтвам А. П. Ігнаценкі. Яго вучні і сёння працягваюць фарміраваць нацыянальную гістарыяграфію Беларусі.

У працы круглага стала быў прадстаўлены шэраг паведамленняў, прысвечаных навуковай і педагагічнай дзейнасці А. П. Ігнаценкі (даклады А. Р. Дзянісавай, У. А. Сосны, Ю. Л. Казакова). У сваіх выступленнях А. У. Любы і І. Л. Грыбко закранулі асаблівасці эвалюцыі даследчыцкіх інтарэсаў і метадалогічных падыходаў М. В. Доўнар-Запольскага, яго бачанне гісторыі Вялікага Княства Літоўскага эпохі Ягелонаў, «мінскі» перыяд дзейнасці вучонага.

Свой погляд на рэгіянальную каланізацыю выказаў дацэнт кафедры гісторыі Беларусі старажытнага часу і сярэдніх вякоў БДУ У. А. Падалінскі, які прадставіў паведамленне на тэму «Падатковы квіт уладання Чарэя (1602) як крыніца па сацыяльна-эканамічнай гісторыі паўночна-ўсходняй Беларусі пачатку XVII ст.». Аспірант Рэспубліканскага інстытута вышэйшай школы П. Ю. Булаты выступіў з паведамленнем пра каланізацыю Ляхавіцкага графства ў канцы XVI – пачатку XVII ст. У працяг тэматыкі сацыяльна-эканамічных адносін прагучалі паведамленні дацэнтаў кафедры гісторыі Расіі БДУ В. А. Кахновіча («Вытокі аграрнай рэформы сярэдзіны XVI ст. у працах У. І. Пічэты») і С. Л. Лугаўцовай («Да пытання аб землеўладанні і землекарыстанні беларускай шляхты на рубяжы XVIII і XIX стст.»).

Аспект культурнага вымярэння быў дададзены Н. В. Стахно («*Pompa funebris Sarmaticus*: пахаванне Ганны з Сангушкаў Радзівіл як прыклад сармацкіх урачыстасцей») і працягнуты В. С. Клёцкінай («Святы ў Радзівілаўскім Нясвіжы XVIII ст.»), якія вельмі

выразна паказалі патэнцыял візуальнага матэрыялу ў даследаваннях сацыяльных трансфармацый беларускага грамадства.

Падчас пасяджэння круглага стала былі абмеркаваны розныя пытанні сацыяльна-эканамічнай гісторыі Беларусі эпохі Сярэднявечча і ранняга Новага часу. Закрануты спрэчныя пытанні метадалогіі і гістарыяграфіі прац М. В. Доўнар-Запольскага, У. І. Пічэты, М. К. Любаўскага. Не засталіся без увагі спецыфічныя крыніцы па эканамічнай і сацыяльнай гісторыі Беларусі. Праведзены аналіз асобных катэгорый крыніц, іх магчымасці ў даследаваннях эканамічнай і сацыяльнай гісторыі асобных рэгіёнаў Беларусі (напрыклад, рэвізія татарскіх маёнткаў 1631 г. як крыніца па сацыяльна-эканамічнай гісторыі татарскай су-

польнасці ВКЛ), матэрыялы Браслаўскага земскага суда. Даследаванне сацыяльных з'яў прыз свята, пахаванні, гістарычную памяць.

Круглы стол не ставіў мэтай падсумаваць дасягненні беларускай гістарычнай навукі ў заяўленай тэме, аднак дакладчыкі здолелі расставіць акцэнты на зменах у гістарыяграфічнай традыцыі, абмеркаваць пераемнасць паміж пакаленнямі навукоўцаў і відавочныя навацыі, узгадаць настаўнікаў і навуковых кіраўнікоў, якіх у досыць раннім узросце, у чалавечым і даследчыцкім вымярэнні, страціла гістарычная школа Беларусі (П. А. Лойка, У. П. Емяльянчык, Ю. М. Бохан).

А. У. Любы,
кандыдат гістарычных навук, дацэнт

II МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ «ЧЕШСКО-БЕЛОРУССКИЕ КУЛЬТУРНЫЕ, ОБЩЕСТВЕННЫЕ И НАУЧНЫЕ СВЯЗИ ОТ ФРАНЦИСКА СКОРИНЫ ДО СОВРЕМЕННОСТИ» (Минск, БГУ, 19 октября 2017 г.)

II МІЖНАРОДНАЯ НАВУКОВАЯ КАНФЕРЭНЦЫЯ «ЧЭШСКА-БЕЛАРУСКІЯ КУЛЬТУРНЫЯ, ГРАМАДСКІЯ І НАВУКОВЫЯ СУВЯЗІ АД ФРАНЦЫСКА СКАРЫНЫ ДА СУЧАСНАСЦІ» (Мінск, БДУ, 19 кастрычніка 2017 г.)

II INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE «THE CZECH-BELARUSIAN CULTURAL, SOCIAL AND SCIENTIFIC RELATIONS FROM FRANCYSK SKARYNA TO NOWADAYS» (Minsk, BSU, 19 October, 2017)

Исторический факультет Белорусского государственного университета уже второй раз стал площадкой научного форума чешских и белорусских историков. Совместно с философским факультетом Западно-Чешского университета в Пльзене (Чешская Республика) и при поддержке Посольства Чешской Республики в Республике Беларусь на историческом факультете БГУ 19 октября 2017 г. была проведена II Международная научная конференция «Чешско-белорусские культурные, общественные и научные связи от Франциска Скорины до современности».

Более 500 лет назад Прага, где Франциском Скориной были изданы первые книги на старобелорусском языке, являлась значимым культурным вектором для восточно-славянских народов. Несомненно, динамика развития культурных отношений, а также научного и образовательного

сотрудничества между Чешской республикой и Республикой Беларусь, которые в 2018 г. будут отмечать 25 лет со дня установления дипломатических отношений, свидетельствуют о том, что Прага сохраняет этот статус и сегодня.

По сравнению с первой конференцией, состоявшейся 29 сентября 2016 г., во второй приняло участие еще большее число представителей академических институций из Чешской Республики (Карлов университет в Праге, Западно-Чешский университет в Пльзене, Масариков университет в Брно) и Республики Беларусь (Белорусский государственный университет, Белорусский государственный педагогический университет им. Максима Танка, филиал Российского государственного социального университета в Минске, Белорусский государственный университет информатики и радиоэлектроники).